

REZUMAT

Lucrarea „Conflictul și contrarietatea de interese în materia persoanei juridice de drept privat” constituie o analiză a noțiunilor de conflict și contrarietate de interese așa cum sunt acestea prevăzute de legislația internă și aplicate de jurisprudență. Plecând de la istoricul și semnificația conceptului de conflict de interese, studiul lămurește diferențele dintre acesta și nou introdusa noțiune de “contrarietate de interese”, stabilind raportul dintre acestea. Prin raportare la elementele specifice persoanelor juridice și la particularitățile acestora, cele două noțiuni de drept sunt poziționate din punct de vedere al aplicabilității acestora în cuprinsul situațiilor juridice ce apar în timpul funcționării persoanei juridice de drept privat.

Persoanele juridice reprezintă o construcție complexă a științei dreptului, care surprinde prin specificitatea și dinamismul existenței și funcționării acestora. Încă de la constituirea acestora, persoanele juridice se conturează ca o veritabilă ficțiunea juridică, utilizată de legiuitor pentru a da eficiență dreptului la liberă asociere al persoanelor în vederea realizării faptelor de comerț în sensul activităților generatoare de profit.

Deși, spre deosebire de persoanele fizice, cele juridice nu au și o existență materială, ci există doar în accepțiunea legii, acestora le sunt recunoscute drepturi și obligații depline, astfel încât beneficiază și de protecție față de orice acte juridice prejudiciabile.

În contextul asocierii mai multor persoane fizice sau juridice pentru a constitui o nouă persoană juridică, pot exista fricțiuni sau “derapaje” în interiorul

obligației de bună-credință, prezumată în toate raporturile juridice civile, manifestate de cei s-au asociat în cadrul persoanei juridice.

Un astfel de incident în materia persoanei juridice îl reprezintă ceea ce legiuitorul a denumit inițial „conflict de interese”, respectiv o situație în care interesul personal al asociatului primează, în mod nelegal, față de interesul general și distinct al persoanei juridice.

Deși este un concept izvorât în materia dreptului public, găsim și aplicabilitatea în necesitatea de a preveni și sancționa situații în care interesul colectivității sociale este nesocotit, ca urmare a accelerării dezvoltării sectorului afacerilor private, apariția unui număr mare de persoane juridice de drept privat în cadrul cărora interesele individuale ale asociațiilor intră în conflict cu cele ale „grupului juridic”, respectiv ale persoanei juridice, a necesitat transferul acestei noțiuni și către acest sector.

Această lucrare își propune să trateze conflictul de interese în materia persoanei juridice de drept privat, cu aplecare specială asupra societăților, considerate a fi cele mai reprezentative dintre acestea. Deși există secțiuni dedicate studiului conflictului de interese în cadrul altor forme de persoane juridice de drept privat, așa cum sunt, spre exemplu, asociațiile și fundațiile, apreciem că doar în cadrul societăților poate fi analizată în esență această adevărată problemă a existenței și funcționării persoanelor juridice.

Analiza cazurilor de conflict de interese la persoanele juridice de drept privat se face prin raportare la doctrina și jurisprudența existentă și identificarea cazurilor de apariție a conflictelor de interese, a formelor acestuia și a efectelor produse în astfel de situații.

Tema centrală a lucrării, conflictul de interese, nu putea fi abordată decât în relație cu diferite instituții și concepte pornite din dreptul public și cimentate în dreptul privat.

Originea de drept public a conceptului de conflict de interese conferă acestuia importanța teoretică de care se pare că nu se bucură în prezent efectiv și în practică. Astfel, teoria s-a născut din necesitatea protejării interesului general, respectiv al colectivității sociale, ce poate fi afectat de anumite acte sau operațiuni frauduloase ale unor persoane alese să îl respecte. Prejudiciul imaginat în acest caz este uneori unul abstract, o lezare a valorilor sociale și morale. O astfel de abordare plasează conceptul de conflict de interese în cadrul incidentelor juridico-sociale care afectează bunul mers al societății civile. Cuprinderea unor reglementări care previn și sancționează conflictul de interese în mai multe acte normative care ocrotesc interesul public subliniază interesul manifestat de legiuitor față de această problemă, precum și gravitatea producerii unor astfel de situații.

Dreptul privat a necesitat preluarea și adaptarea acestei teorii din dorința de a proteja elementul poate cel mai important într-o societate modernă și democratică – patrimoniul persoanei. Discuția din prezenta lucrare se limitează la persoana juridică deoarece aceasta, fiind o creație ficțională a legiuitorului, al cărei destin este pus în mâna asociațiilor, nu se poate „apăra singură” de astfel de situații. Dacă persoana fizică al cărei interes este contrar cu al altei persoane fizice poate să se protejeze prin decizii luate în baza propriului raționament uman și să evite raportul juridic cu aceasta din urmă, în cazul persoanei juridice, reglementarea este necesară pentru a evita pierderi de patrimoniu cauzate de decizii ce sunt intenționate „nepotrivite” și care vor avea în considerare și o altă latură decât interesul acesteia.

În cadrul persoanei juridice de drept privat analiza s-a axat în principal pe domeniul societăților, odată ce această ramură se dovedește a fi cea mai bine reprezentată dintre persoanele juridice în sistemul nostru de drept, importanța

acestora fiind de altfel primordială pentru funcționarea economiei statului. Tocmai în acest cadru se manifestă însă cel mai des și conflictele de interese, odată ce asocierea mai multor persoane va da invariabil naștere unor situații în care interesul personal va prima.

Deși în prezent în dreptul nostru național se folosesc două sintagme, de „conflict de interese” și de „contrarietate de interese”, alăturarea apreciem noi defectuoasă de text și denumirea oferită poate crea confuzii. În acest sens, art. 215 C.civ., intitulat contrarietatea de interese, se referă atât la un caz concret, de încheiere a unor acte juridice de către acel membru al organelor de administrare ale persoanei juridice care are un interes să încheie acel act (atrăgând anularea actului), cât și la situația unui conflict de interese existent doar într-o stare latentă, prevăzută în alin. 2 al articolului, a cărei premisă este situată înainte de efectuarea operațiunii efective. Această din ultimă situație este practic o reluare a prevederilor art. 79 și 127 din Legea nr. 31/1990 cu aplicabilitate restrânsă la membrii organelor de administrare.

Am argumentat în cuprinsul lucrării de ce considerăm inoportună folosirea a doi termeni distincți pentru a reglementa același incident de funcționare a persoanei juridice. Inconsecvența legiuitorului ne-a impus analiza unor diferențe între cele două sintagme, ajungând la concluzia că, în cazul păstrării separației acestora, conflictul de interese se referă la starea inițială, nemanifestată efectiv, dar cunoscută de persoană, în care interesul său individual ar fi conflictual față de cel social. Contrarietatea de interese, în lumina strict a prevederii art. 215 alin. 1 se referă la materializarea efectivă a conflictului de interese prin încheierea unui act juridic, așadar reprezintă „următorul pas” urmat de asociatul care a decis să acționeze conform interesului său.

Oferim această interpretare, credem noi logică, a celor două noțiuni, pornind, așa cum spuneam, de la ideea că legiuitorul a dorit totuși să facă o

distincție între două situații juridice și că nu este vorba doar despre o inadvertență legislativă, dată de insuficienta corelare între reglementarea generală nouă și textul legii speciale existent anterior.

Observând însă faptul că același legiuitor a reglementat în alin. 2 al art. 215 C.civ. aceeași situație pe care înainte o denumea conflict de interese (dar cu referire la asociați nu la membrii organelor de administrare), apreciem că ar trebui utilizată o singură denumire, de „contrarietate de interese”, care să cuprindă ambele aspecte amintite. Optăm pentru denumirea de „contrarietate”, tocmai deoarece surprinde și situația finală de încălcare a interesului social în dauna celui individual, precum și pentru că, pentru a fi prejudiciabil pentru persoana juridică, interesul individual trebuie să fie contrar, în sensul de a urmări alt rezultat, decât cel social.

Inconsistențele surprinse se impun a fi conciliate, atât prin adoptarea unei denumiri unice, cât și prin armonizarea astfel a prevederilor. Decât să ne referim la „contrarietate” de interese în cazul membrilor organelor de administrare, iar, ulterior, în legea specială, să ne referim la același incident dar care îl are ca subiect activ pe asociat ca fiind un conflict de interese, putem ca printr-o construcție unică să surprindem toate cazurile avute în vedere, respectiv atât starea anterioară efectuării operațiunilor, cât și a încheierii unor acte juridice în fraudarea intereselor acesteia, atât de către membrul organelor de administrare, cât și de către asociat, odată ce acestea au o origine comună.

Alegerea acestei teme are de asemenea la bază necesitatea asigurării unei protecții sporite persoanei juridice, inclusiv din perspectiva ”fisurilor” și a “atacurilor” provenite din interior, în forma conflictelor de interese dintre asociați sau administratori pe de-o parte și persoana juridică pe de cealaltă parte.

Noutatea acestei teme este în continuare pronunțată, având în vedere că studiile de specialitate sunt limitate în prezent, tema nefiind una care să suscite un interes real din partea doctinarilor, interes care să se și materializeze în lucrări de analiză asupra acestui subiect. De asemenea, nici în ceea ce privește jurisprudența, textele de lege care reglementează conflictul de interese nu și-au găsit, decât în puține cazuri, locul în motivarea unor hotărâri care să sancționeze astfel de incidente.

Așadar, în contextul dezvoltării sectorului privat și astfel al sporirii numărului de persoane juridice de drept privat, ceea ce a avut ca efect inevitabil și sporirea numărului situațiilor de conflict de interese, precum și al existenței unui cadru legislativ care să protejeze persoanele juridice de astfel de incidente, nu există încă o lucrare care să trateze extensiv astfel de situații și să încerce să ofere răspunsuri întrebărilor născute, de multe ori, în practică.

Din punct de vedere al structurii lucrarea cuprinde cinci capitole, care se suprapun principalelor idei de studiu în materie, cărora li se adaugă prezenta introducere și o secțiune finală de concluzii.

Primul capitol, intitulat „Considerații generale asupra noțiunii de conflict de interese”, analizează acest concept juridic prin raportare la dreptul comparat cu privire la importanța acestuia în alte sisteme de drept, în special sistemul de drept francez.

Sunt trecute în revistă metode de identificare a acestor situații, precum și domeniile de drept sau de activități în care acestea apar, pentru sublinierea importanței și gravității acestora.

Capitolul al doilea intitulat „Raportul dintre studiul persoanei juridice și noțiunea de conflict de interese”, își impune a poziționa studiul cazurilor de

conflict de interese în contextul urmărit prin finalitatea lucrării, respectiv în materia persoanei juridice de drept privat. Pentru a reuși în acest demers sunt prezentate noțiuni introductive despre aceste subiecte de drept, precum și elementele constitutive ale persoanelor juridice care prezintă importanță în analiza conflictului de interese, respectiv scopul și patrimoniul.

De asemenea, în cadrul acestui capitol sunt introduse societățile ca fiind formele persoanei juridice în care manifestarea conflictului de interese este cea mai prezentă și, de asemenea, cea mai pronunțată, efectele produse fiind deosebit de importante pentru existența și funcționarea acesteia.

Pentru a completa premisa analizei, combinată permanent cu incursiuni jurisprudențiale ale potențialelor cazuri de conflicte de interese, capitolul al treilea, intitulat „Noțiuni și instituții juridice specifice în analiza conflictului de interese” prezintă principalele noțiuni juridice care se pot asocia cu interpretarea cazurilor de conflicte de interese. Astfel, interesul individual și cel colectiv sau social, voința individuală sau voința socială sunt concepte în jurul cărora gravitează orice studiu asupra conflictului de interese, odată ce antiteza dintre acestea reprezintă chiar premisa incidentului juridic amintit.

De asemenea, același capitol trece în revistă pe larg și elemente specifice ale instituției mandatului, odată ce reprezentarea persoanei juridice este una din modalitățile prin care se formează conflictele de interese în măsura în care aceasta nu corespunde exigențelor bunei-credințe. Deși prezentă din primele timpuri în sistemul de drept românesc, noțiunea este privită prin paralelism cu cea de ”trust”, împrumutată din sistemul de drept anglo-saxon și care se regăsește și în Codul civil recent sub denumirea de ”fiducie”.

Capitolul al patrulea, denumit ”Conflict de interese sau contrarietate de interese?”, continuă demersul doctrinar cu încercarea de a construi o definiție a noțiunii de ”conflict de interese”, așa cum se regăsea aceasta înainte de intrarea în vigoare a Codului civil în anul 2011, precum și cu prezentarea elementelor de drept comparat din dreptul francez și Codul civil din Quebec, raportate la Codul civil al României. La acest moment, conflictul de interese este raportat la textul de lege care l-a individualizat în materia societăților, respectiv Legea nr. 31/1990.

Noul Cod civil a introdus însă, prin art. 215, un concept aparent nou, respectiv „contrarietatea de interese”. Așadar, în cadrul aceleiași capitol sunt prezentate diferențele legislative între cele două noțiuni, precum și opinia proprie a autorului cu privire la existența unei departajări sau lipsa acesteia. Noutatea despre care aminteam există la prima vedere cel puțin din perspectiva denumirii adoptate și a faptului că aceasta nu înlocuiește noțiunea anterioară de conflict de interese, ci se regăsește în reglementarea nouă alături de aceasta, creând o aparență de diversitate.

În cadrul capitolului al cincelea, ”Cazuri de apariție a conflictului de interese la persoanele juridice”, sunt trecute în revistă textele de lege care afirmă teoria conflictului de interese în cadrul persoanelor juridice, precum și exemple cu privire la manifestarea acestor incidente în cadrul societăților, atât în timpul funcționării cât și în faza procedurii insolvenței acestora, precum și în cadrul asociațiilor și fundațiilor.

Materia societăților ca și forme ale persoanelor juridice primește cea mai mare atenție în prezenta lucrare, acest capitol trecând în revistă cele mai multe potențiale cazuri de conflict de interese, inclusiv prin raportare la sistemul de drept englez și francez, cu privire specială asupra regimului sancțiunilor civile aplicabile

în urma constatării producerii acestui „incident” juridic. Capitolul prezintă și o analiză jurisprudențială asupra subiectului, cu principalele hotărâri judecătorești pronunțate în România asupra acestei probleme.

Lucrarea se încheie cu o secțiune de concluzii în care sunt trecute în revistă principalele elemente analizate. Tot în această parte a studiului sunt reiterate în mod expres propunerile *de lege ferenda* ale autorului, precum și considerații asupra soluțiilor jurisprudențiale care pot sprijini dezvoltarea protecției persoanelor juridice față de astfel de incidente.

Întregul studiu prezintă în mod sistematic elementele noțiunilor de conflict și contrarietate de interese, de la apariție, până la noua reglementare, diferențele între acestea, iar ulterior exemplifică pentru a sprijini propunerile de îmbunătățire a legislației, precum și mecanismul de protecție a funcționării persoanei juridice, într-o abordare ce nu a fost până în prezent introdusă în scrierile juridice românești.

Fără îndoială că teoria conflictului de interese devine o problemă de studiu actuală în contextul apariției acestor incidente tot mai prezente în viața socială când, prin reafirmarea ideilor interesului individual tot mai absolutizat, fiecare persoană va căuta să și-l urmărească, inclusiv în structuri în care interesul general ar trebui să primeze.

În cadrul persoanelor juridice în general și al societăților în special, componenta umană este deosebit de expresivă și poate deturna interesul social de la scopul său și a-l plasa într-o sferă de control a asociatului aflat în conflict de interese.

De asemenea, sub aspectul sancțiunilor ce intervin, legiuitorul le-a stabilit aparent tot distinct. Astfel, în cazul conflictului de interese reglementat de Legea nr. 31/1990, sancțiunea ce intervine nu este expres anularea actului juridic,

societatea având doar posibilitatea de a obține daune de la asociat în temeiul răspunderii civile, însă doar dacă fără votul său nu s-ar fi putut obține majoritatea cerută pentru respectiva operațiune. Credem că legiuitorul a încercat astfel să protejeze terții de bună-credință care au intrat deja în raporturi juridice cu societatea pe baza operațiunii decisă în contextul unui conflict de interese.

Această interpretare se desprinde și din textul art. 215 alin. 1 care prevede expres că și sancțiunea nulității actului juridic încheiat în fraudă societății va interveni doar dacă terțul cunoștea sau trebuia să cunoască situația, fiind astfel un soi de „complice” la operațiunea prejudicială pentru persoana juridică. Prevederea este în acord cu dispoziția art. 218 alin. 2 C.civ.¹, astfel încât este evidentă intenția legiuitorului de a proteja terții de bună-credință și drepturile deja dobândite de aceștia.

În rest, și acest text de lege menține, pentru cazul anterior efectuării operațiunii frauduloase, soluția acțiunii în răspundere față de persoana ce acționează în contrarietate de interese.

Deși aparent benefică pentru asigurarea securității circuitului civil, preponderența sancțiunii daunelor din partea persoanei în contrarietate de interese poate fi lipsită de aplicabilitate practică. Astfel, societatea poate să piardă o mare parte a patrimoniului său, fără a putea recupera efectiv contravaloarea acestei pierderi de la persoana în culpă, din cauza inconvenientelor tipice în cadrul executării silite.

Tocmai de aceea apreciem că soluția nulității actului juridic încheiat în fraudă societății ar trebui menținută ori de câte ori este vorba de astfel de acte, încheiate cu o persoană care avea cunoștință sau trebuia să cunoască acest aspect.

---

¹Art. 218 alin. 2 C.civ., conform căruia: „În raporturile cu terții, persoana juridică este angajată prin actele organelor sale, chiar dacă aceste acte depășesc puterea de reprezentare conferită prin actul de constituire sau statut, în afară de cazul în care ea dovedește că terții o cunoșteau la data încheierii actului.”

De asemenea, în ceea ce privește contrarietatea de interese a asociațiilor față de societate, considerăm că soluția nulității ar trebui să se extindă expres și asupra hotărârii adunării generale a asociațiilor adoptată în aceste condiții.

Această soluție reglementată expres ar avea la bază tocmai ideea că luarea unei hotărâri împotriva interesului social prin deturnarea funcției sociale a votului asociatului este un motiv de nulitate a hotărârii, recunoscut chiar și în prezent însă insuficient aplicat. O normare în acest sens ar transforma nulitatea din una virtuală în una expresă și astfel ar descuraja suplimentar astfel de incidente.

Tot în sfera susținerii acestui motiv de nulitate a hotărârii adunării generale a asociațiilor, subsidiar încurajării unei normări exprese, este și încurajarea și recunoașterea generală a puterii instanței de a efectua și un control de oportunitate al hotărârii. Jurisprudența națională² a infirmat posibilitatea instanțelor de a realiza un astfel de control: *„textul art. 132 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 nu permite instanței să cenzureze hotărârile A.G.A. în raport de criteriul oportunității sau profitabilității măsuri luate, ci doar în raport de încălcare sau nu a legii sau actului constitutiv și raportându-se la prevederile acestora”*.

În prezent necesitatea efectuării unui control de oportunitate este dată în primul rând de principiul prevalenței interesului social. Cu alte cuvinte, odată ce acceptăm că interesul societății trebuie să primeze în fața oricărui interes individual al asociațiilor, rezultă în mod direct că orice hotărâre „suspectă”, trebuie controlată și sub aspectul respectării interesului social.

Oportunitatea adoptării unei hotărâri se analizează în raport de scopul persoanei juridice, așa cum l-am analizat în debutul lucrării, respectiv dacă aceasta corespunde cerințelor obiectului de activitate, precum și dacă satisface interesul general al acesteia.

---

²Înalta Curte de Casație și Justiție, secția comercială, decizia nr. 4476/2005, în Pandectele Române, nr. 1/2006, pag. 50.

Un control judiciar sub acest aspect putem spune că „protejează societatea de ea însăși”, în sensul că în numele interesului economic al colectivității, va putea cenzura acele acte și operațiuni juridice care pot prejudicia societatea într-o asemenea măsură încât să îi pună în pericol chiar existența.

Fiind prin definiție o asocieră de persoane, persoana juridică va trebui să răspundă cerințelor tuturor acestor persoane, însă în măsura în care acestea se manifestă ca o colectivitate cu scop comun. Construcția juridică nu trebuie să fie folosită ca un vehicul personal de către una din persoanele ce o compun, tocmai pentru că o va face în dauna și celorlalți asociați, încălcând astfel acordul de voință și intenția acestora la data constituirii persoanei juridice. Desigur că în cadrul anumitor forme societare, conflictul de interese are mai multe premise pentru a se manifesta. Astfel, în cadrul societăților pe acțiuni conflictul de interese poate apărea cel mai des între membrul organelor de conducere și societate, pe când în cadrul societăților cu răspundere limitată, în special al celor cu număr mic de asociați, conflictul de interese cel mai frecvent va fi cel între asociat și societate. În acest din urmă caz, cel mai simplu exemplu este cazul asociatului majoritar care manipulează deciziile adoptate în cadrul organelor specifice în scopul satisfacerii intereselor personale. În aceste condiții, puterea sporită deținută de asociatul majoritar transformă persoana juridică într-o marionetă pusă în scenă pentru a realiza în realitate doar interesul personal, iar interesului social avut în vedere de toți asociații ca urmare a constituirii acesteia, nu îi este permis să se exprime cauzând prejudicii atât societății cât și celorlalți asociați.

Conflictul sau contrarietatea de interese pleacă de asemenea de la noțiunile de interes individual, interes colectiv, voință și voință socială. Astfel, aceste elemente interne decizionale vor determina ulterior apariția contrarietăților atunci când intră în antiteză. Am considerat în prezenta lucrare că acestea sunt noțiunile în jurul cărora gravitează ideea conflictului de interese. Astfel, interesul individual

este cel al fiecărei persoane (asociat) în parte, iar ca urmare a urmării acestuia se formează voința individuală. Prin voința individuală se manifestă interesul individual ca urmare a necesității exprimării acestuia în concret prin încheierea de acte juridice. De partea cealaltă, interesul colectiv (social) este acel interes abstract care este recunoscut unei asocieri juridice, în speță persoanei juridice. Un astfel de interes nu are o origine atât de personală cum are interesul individual, ci se naște ca urmare a atingerii unui punct comun al intereselor individuale ale asociaților. În aceste condiții, voința socială va reprezenta un cumul de voințe individuale însă se va distinge de acestea prin aceea că trebuie să urmărească satisfacerea interesului social, iar nu a celor individuale componente.

Analiza încercată de autor în această lucrare atinge și sfera raporturilor dintre asociat și societate și cele dintre administrator și societate, raporturi în desfășurarea cărora apar situațiile de conflict de interese sau de contrarietate de interese în sensul Codului civil.

De asemenea, o privire specială este acordată naturii răspunderii asociatului aflat în conflict de interese. Având în vedere că legea specială nu sancționează incidentul conflictului de interese decât cu posibilitatea promovării de către societate a unei acțiuni pentru repararea prejudiciilor cauzate astfel, am apreciat importantă determinarea răspunderii ce revine asociatului, pentru a clarifica temeiul de drept al unei astfel de acțiuni în justiție. Considerăm, contrar opiniilor exprimate în doctrină, că răspunderea este una civil contractuală, întemeiată pe raportul născut între asociat și societate prin semnarea contractului de societate. Deși societatea nu este parte în acest contract, el fiind semnat de către asociații fondatori, aceasta reprezintă scopul urmărit la încheierea contractului, astfel încât noua persoană juridică va fi beneficiarul drepturilor oferite de contract, condiții în care ocrotirea interesului acesteia, ca și element esențial desprins din contractul de societate (pentru că doar astfel se pot asigura premisele unei funcționări normale a

acesteia) va reprezenta obligația încălcată de către asociatul în conflict de interese, obligația ce are un izvor contractual, determinând astfel răspunderea specifică.

O altă analiză vizează situația societății cu răspundere limitată cu asociat unic și posibilitatea nașterii unui conflict de interese chiar și în ipoteza în care, cel puțin practic, interesul individual se confundă cu interesul social.

Nu în ultimul rând, situația de contrarietate de interese se naște în plan individual, pe verticală, respectiv între interesul personal al uneia dintre persoanele vizate de lege și cel al societății și poate afecta doar o persoană care se bucură de o putere de decizie în cadrul persoanei juridice.

De asemenea, am subliniat în cuprinsul analizei și o situație de contrarietate de interese, spunem noi atipică, în care interesul în conflict cu cel social este format din mai multe interese individuale ale asociațiilor majoritari în adoptarea hotărârii. Într-o astfel de situație controlul de oportunitate este cu atât mai necesar cu cât se poate crea un abuz de majoritate, iar hotărârile societare urmează a fi utilizate în scopul favorizării exclusive a unui grup de asociați majoritari, iar nu a persoanei juridice în general.

Tema tratată în prezenta lucrare este una mixtă, deoarece se desprinde ca principiu din dreptul public, își găsește afirmarea practică în dreptul privat-civil și aplicabilitatea efectivă în dreptul comercial, unificat, ulterior intrării în vigoare a Noului Cod civil, în dreptul civil. Această interdisciplinaritate însă justifică interesul pentru tratarea subiectului, fiind evident că astfel de situații afectează desigur tot mai multe categorii de subiecte de drept.